

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: J. V., zast. Mgr. Martinem Keřtem, advokátem, se sídlem Sladkovského 2059, Pardubice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 2. 4. 2009, č. j. 50 Cad 8/2008 - 40, o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím č. I ze dne 25. 8. 2008, č. X, žalovaná vyslovila, že žalobci podle § 37 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, od 1. 11. 2005 do 31. 12. 2006 nenáleží výplata starobního důchodu. Za tuto dobu vznikl žalobci přeplatek ve výši 125 819 Kč, který je povinen vrátit žalované do 15 dnů od právní moci rozhodnutí. Na částečnou úhradu přeplatku žalovaná zadržela doplatek za období od 1. 1. 2007 do 17. 8. 2007 ve výši 4558 Kč, zbytek přeplatku činí 121 261 Kč. V odůvodnění žalovaná uvedla, že žalobce byl v době od 1. 11. 2005 do 31. 12. 2006 zaměstnán v pracovněprávním vztahu sjednaném na dobu určitou delší jednoho roku.

Rozhodnutím č. II ze dne 25. 8. 2008, č. X, žalovaná podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění upravila od 1. 1. 2007 starobní důchod žalobce tak, že činil 9647 Kč měsíčně; od ledna 2007 žalobci náleží starobní důchod 10 287 Kč měsíčně a od ledna 2008 ve výši 10 679 Kč měsíčně. V odůvodnění žalovaná uvedla, že po dobu od 1. 11. 2005 do 31. 12. 2006 nebyly splněny podmínky pro výplatu důchodu, a proto tuto dobu dodatečně započetla pro výši starobního důchodu.

Žalobu podanou proti těmto rozhodnutím Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 2. 4. 2009, č. j. 50 Cad 8/2008 - 40, zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud konstatoval, že z napadeného rozhodnutí č. I lze seznat, jaká skutková zjištění žalovaná učinila, na základě jakých důkazů a pod jaká ustanovení skutkový stav podřadila. Žalovaná se dostatečně vypořádala s dohodami o změně pracovní smlouvy ze dne 29. 11.

2005 a 28. 6. 2006, předloženými žalobcem, které považovala za nevěrohodné, neboť nebyly předloženy při kontrole pojistného, provádění nemocenského pojištění a plnění úkolů v důchodovém pojištění konané ve dnech 11. až 13. a 16. až 17. 4. 2007. Tento závěr byl dále podpořen zejména sdělením vedoucího odboru inspekce Oblastního inspektorátu práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj ze dne 10. 4. 2008, podle kterého inspektor při kontrole pořídil kopie všech u zaměstnavatele žalobce dostupných dokumentů souvisejících s pracovním poměrem žalobce, a to konkrétně kopii pracovní smlouvy ze dne 26. 10. 2005 uzavřené na dobu od 1. 11. 2005 do 31. 12. 2006 a dohody o změně této pracovní smlouvy ze dne 14. 12. 2006; jiné smlouvy nebyly k dispozici. Uvedené podle krajského soudu jednoznačně potvrzuje závěr žalované, že žalobcem předložené dohody o změně pracovní smlouvy byly vyhotoveny až dodatečně, byly antedatovány, a proto jsou absolutně neplatné. K rozhodnutí č. II soud podotkl, že žalovaná dostala povinnosti uvést, z jakých skutečností vycházela, jak je zjistila a jak posoudila. Oznámení o výplatě důchodu přitom není součástí rozhodnutí, proto skutečnosti v tomto oznámení uvedené nemusí být blíže rozvedeny v odůvodnění; toto oznámení navíc není rozhodnutím o nárocích žalobce a nemůže jej jakkoliv zkrátit na jeho právech. Odůvodnění napadených rozhodnutí podle soudu nepochybně mohla být podrobnější, s ohledem na uvedené skutečnosti se však soud neztotožnil s námitkou nepřezkoumatelnosti rozhodnutí. Soud dále poznamenal, že zmíněná kontrola prověřovala plnění úkolů a povinností uložených zaměstnavateli žalobce, a proto nebyl důvod, aby žalovaná žalobce o prováděné kontrole uvědomovala a seznamovala jej s kontrolními zjištěními. Soud zamítl důkazní návrhy žalobce, neboť jejich provedení nemohlo závěr soudu změnit. K namítanému neposkytnutí možnosti se k věci vyjádřit před vydáním napadených rozhodnutí soud připomněl, že ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům rozhodnutí se v řízení ve věci důchodového pojištění nepoužije. Žalobce se rovněž mýlil, pokud se domníval, že zákonnost správních rozhodnutí mohly ovlivnit případné nadbytečnosti ve výrokové části rozhodnutí, neboť podle soudu nadbytečné neškodí. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek. Svůj návrh zdůvodnil tím, že neprodlený výkon rozhodnutí žalované (zejména rozhodnutí č. I) by pro něj jako důchodce se zdravotními problémy znamenal nenahraditelnou sociální a ekonomickou újmu. Žalovaná totiž může po stěžovateli na základě zmíněného rozhodnutí požadovat uhrazení částky ve výši 121 261 Kč. Jediným příjmem stěžovatele přitom zůstává důchod, na kterém je existenčně závislý. Stěžovatel dále poukázal na své zdravotní problémy a konstatoval, že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem.

Žalovaná se k návrhu na přiznání odkladného účinku nevyjádřila.

Dne 26. 5. 2009 byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Podle § 107 s. ř. s. *kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 4 se užíje přiměřeně.*

Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem.*

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *rozhodnutí o přiznání odkladného účinku žalobě a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti jsou svou podstatou rozhodnutími předběžné povahy a nelze v nich předjímat rozhodnutí o věci samé. Proto nelze při rozhodování podle § 73 odst. 2 a § 107 s. ř. s. vždy učinit jednoznačný (konečný) závěr, že správní rozhodnutí má za následek újmu pro žalobce či stěžovatele. Postačuje předpoklad žalobcem (stěžovatelem) tvrzené nenahraditelné újmy (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1072/2007).*

Smyslem institutu odkladného účinku je pozastavení účinků napadeného soudního či správního rozhodnutí, což znamená, že podle takového rozhodnutí nelze postupovat, ani je realizovat. Tímto institutem má být docíleno toho, aby ve správním soudnictví, v němž se přezkouvají pravomocná (a tedy zásadně vykonatelná) správní rozhodnutí, bylo možno výjimečně dosáhnout toho, aby po dobu přezkumu napadené správní rozhodnutí nebylo vykonatelné, resp. nezakládalo jiné právní následky.

V určitých výjimečných situacích, jejichž materiální podmínky jsou definovány v § 73 odst. 2 in fine s. ř. s., je totiž nutno „zmrazit“ stav věcí v době „před“ napadeným správním rozhodnutím, neboť po jejich vykonání by bylo nemožné nebo neúměrně obtížné vrátit stav věcí do podoby „před“ tímto rozhodnutím, ačkoli by bylo v rámci soudního přezkumu shledáno nicotným, či nezákonným a zrušeno. V těchto výjimečných situacích je po dobu trvání přezkumného soudního řízení nutno výkon, případně jiné právní následky napadeného správního rozhodnutí pozastavit, protože v opačném případě by samotné přezkumné řízení soudní ztratilo podstatnou část svého základního smyslu, jímž je nepochybně bránit tomu, aby právní poměry osob byly upraveny či ovlivněny nezákonnými rozhodnutími veřejné správy.

Za těchto výjimečných situací je nutno dát přednost riziku opožděného účinku napadeného správního rozhodnutí před rizikem spojeným s eventualitou účinků rozhodnutí, které může být následně zrušeno.

Skutečnosti uváděné stěžovatelem svědčí o tom, že okamžitý výkon přezkouvávaného rozhodnutí žalované, které stěžovateli ukládá vrátit přeplatek ve výši 121 261 Kč, by pro stěžovatele mohl znamenat nenahraditelnou újmu, neboť stěžovatel je vzhledem ke svému zdravotnímu stavu odkázán na starobní důchod jako jediný zdroj příjmů a realizace žalobou napadeného rozhodnutí by jej významně ekonomicky zasáhla. Důvody uváděné stěžovatelem na podporu vyhovění jeho návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, jsou tedy podle názoru Nejvyššího správního soudu způsobilé vyvolat úvahu o přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud rovněž zvažoval, zda se odkladný účinek přiznaný kasační stížností nemůže nepřiměřeným způsobem dotknout nabytých práv třetích osob a zda není v rozporu s veřejným zájmem. Žalovaná se k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nevyjádřila a Nejvyšší správní soud sám žádné překážky bránící přiznání odkladného účinku neshledal.

Se zřetelem k výše uvedenému a vzhledem k tomu, že byly naplněny podmínky pro přiznání odkladného účinku, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že kasační stížnosti podané stěžovatelem proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 2. 4. 2009, č. j. 50 Cad 8/2008 - 40, odkladný účinek přiznal.

Závěrem Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že přiznaný odkladný účinek působí nejen ve vztahu k napadenému rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích, ale odkládá rovněž vykonatelnost žalobou napadených rozhodnutí žalované.

Nejvyšší správní soud současně připomíná, že podle § 72 odst. 4 s. ř. s. *usnesení o přiznání odkladného účinku může soud i bez návrhu usnesením zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly.*

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. června 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu